



ARBETSMILJÖ
VERKET

Saugesni statybu darbai



Gera darbo aplinka apsimoka visiems. Susižeidimų rizika būna mažesnė, o darbas efektyvesnis. Švedijos Valstybinė darbo aplinkos inspekcija yra valstybinė žinyba, atliekanti tikrinimus darbo aplinkos srityje. Mes tikriname darbo aplinką statybvietėse ir, jei reikia, keliamo reikalavimus taikyti priemones, kad darbo aplinka būtų priimtina.

Jei egzistuoja ypač didelė rizika, galime uždrausti tolesnį darbą tol, kol nebus įvykdytos pagerinimo priemonės. Tokį draudimą reikia pasirašyti, tačiau parašas tereiškia patvirtinimą, kad gautas sprendimo dokumentas.

Daug statybos darbuotojų ištinka nelaimingi atsitikimai ir ligos, susijusios su darbu. Jie nukrenta, dirba neteisingoje darbo pozicijoje, kilnoja sunkų svorį ar būna sužeidžiami mašinų. Blogas planavimas ir laiko stoka didina nelaimingų atsitikimų riziką.

Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos įstatymai ir nuostatos apibrėžia, kaip turi vykti statybos darbai. Šiame lankstinuke galima pasiskaityti apie keletą minimalių reikalavimų.

Pastatų ar kompleksų statybos, rekonstrukcijos, remonto, planinio remonto ir griovimo darbus reglamentuoja Darbo aplinkos įstatymas ir Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos nuostatos.

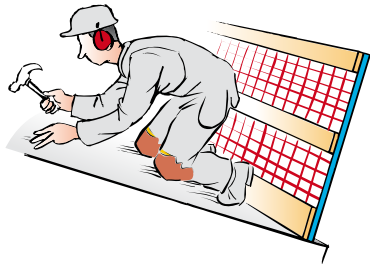
Švedijos darbo aplinkos taisyklės galioja Švedijoje darbuotojams iš užsienio, nepaisant to, ar jie yra įdarbinti užsienio įmonės, yra samdomi švedų darbdavio, ar dirba savarankiškai. Taigi taisyklės galioja ir savarankiškai dirbančiam asmeniui, ir įdarbintiems darbuotojams, nepriklausomai nuo įdarbinimo formos.

Kritimo iš aukštai rizikos sumažinimas

Kritimas iš aukštai yra pagrindinė mirčių ir nelaimingų atsitikimų statybvietėse priežastis. Yra privaloma kritimo iš aukštai rizikos prevencija. Jei lygių skirtumas yra didesnis nei du metrai, pagal taisyklę reikia apsaugos. Apsauginiai aptvarai, darbo platformos, darbo krepšiai, pastoliai ir panašios apsauginės priemonės turi būti naudojamos pirmiausiai. Apsauginių priemonių gali prirreikti ir esant mažesniai lygių skirtumui, pavyzdžiui, jei apačioje yra vandens ar aštrių daiktų.

Apsauginiai aptvarai turi būti:

- stabilūs
- mažiausiai vieno metro aukščio
- turi turėti turėklą viršuje, tarpinį turėklą ir lentjuostę. Jie gali būti padaryti kitu būdu, bet turi užtikrinti mažiausiai tokią pat saugą.



Atliekant *darbus ant stogo* paprastai reikia apsauginių aptvarų ar kitos įrangos, užtikrinančios atitinkamą saugą. Sumontuokite aptvarą ant stogo krašto ar ant pastolių, kurių pabaiga yra prie pat stogo krašto. Gali prirreikti ypač tvirtų aptvarų, kad sustabdytų asmenį, besiridenantį žemyn nuo stataus stogo.



Jei nepavyksta įrengti įtvirtintos apsaugos, turi būti naudojama asmeninė kritimo apsauga su saugos diržu. Juosmens diržas gali sukelti didelius sužeidimus, todėl jo naudoti negalima. Pritvirtinkite pririšimo lyną prie kokio nors fiksuoto įrenginio ant stogo. Patikrinkite, ar įtvirtinimai yra patikimi. Jei pririšimo lino nepavyksta niekur pritvirtinti, galima jį užvynioti ant fiksuoto įrenginio, o kitas asmuo jį turi laikyti ištiestą.

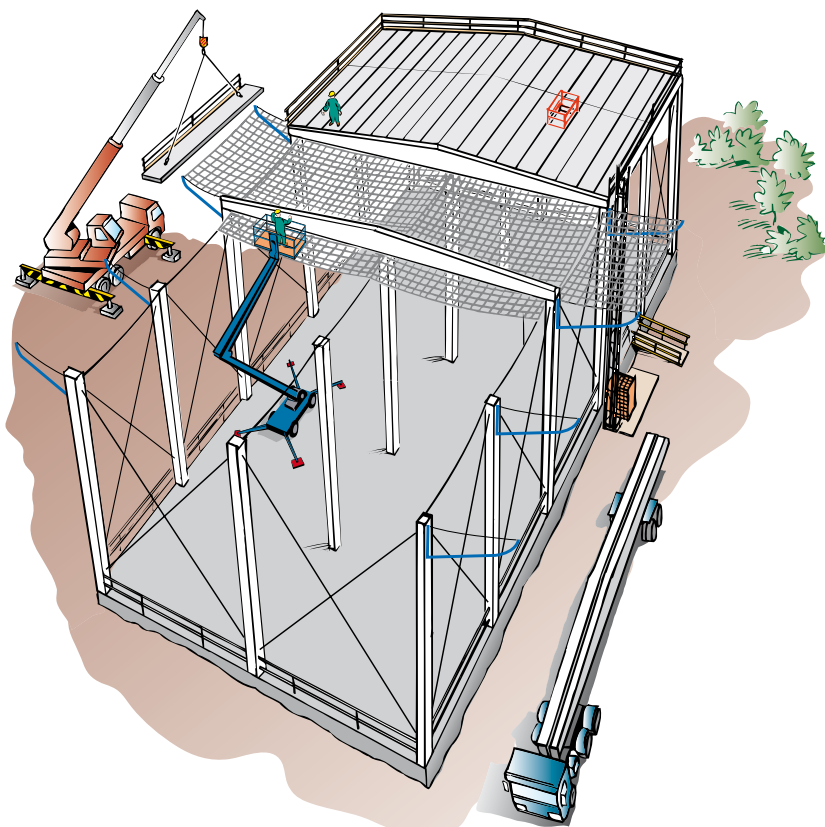


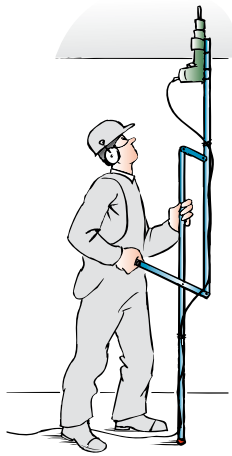
Pasitaiko rizikos įlūžti pro nepakamai tvirtą paviršių – tokius paviršius aptverkite. Naudokite ypatingą saugos įrangą, jei ant tokio paviršiaus dirbti būtina.

Atliekant kai kuriuos darbus, tikrų naudoti apsauginius tinklus. Svarbu, kad kompetentingas asmuo tinklus ir montavimą prieš naudojimą patikrintų.

Jei kas turi dirbti daugiau nei keturias valandas nedideliame plote ant stogo ir jei stogo nuolydis yra didesnis nei 1:4, reikia horizontalios darbo aikštelės.

Paprastai reikia naudoti apsauginį šalną ir apsauginius batus. Kartais reikalinga akių apsauga, ausų apsauga bei pirštinės.





Sunkūs svoriai ir neteisinga darbo pozicija apkrauna kūną

Statybų darbas dažnai būna sunkus ir apkrauna kūną, todėl statybinių medžiagų pervežimui reikia kėlimo mechanizmų. Mašinos ir įrankiai turi būti ergonomiški.

Darbas ilgesnį laiką ant kopėčių kūnui nėra palankus. Plokščias paviršius, ant kurio būtų galima stovėti, pavyzdžiui, pakeliamos ir nuleidžiamos platformos, sąlygoja patogesnę darbo poziciją.

Kūno raumenys turi atsigauti nuo įtampos. Venkite vienpusio raumenų apkrovimo keisdami darbo užduotis.

Švedijos taisyklės dėl cheminių medžiagų

Statybos srityje naudojama daug nuodingų, vėžį sukeliančių, graužiančių ir alergiją sukeliančių medžiagų. Pavyzdžiui, betono, mūro ir tinko skiedinio sudėtyje yra cemento, kuris per ilgesnį sąlytį su oda gali išgraužti žaizdas. Kiti produktai, kurių sudėtyje dažnai pasitaiko pavojingų medžiagų, yra klijai, dažai, dviejų komponentų produktai ir kt. Taip pat statybinės dulksės bei mineralinės vatos pluoštas laikomi pavojingais, nes juos įkvėpiant jie gali veikti kvėpavimo takus.

Dėl cheminių produktų, kurių sudėtyje yra viena ar keletas pavojingų medžiagų, darbo vietoje turi būti tiekėjo lapas su saugumo technikos taisyklėmis. Produktams, pirktiems Švedijoje, lapas su saugumo technikos taisyklėmis turi būti švedų kalba. Įmonė, įvežusi pavojingą cheminį produktą į Švediją savam naudojimui, yra atsakinga už tai, kad darbo vietoje būtų raštiška rizikos ir saugos informacija apie tą produktą ta kalba, kurią supranta produkto naudotojai.

Statybvietėje turi būti visų pavojingų cheminių produktų sąrašas. Už tai atsako darbdavys.

Darbdavys privalo darbuotojus informuoti apie pavojingų cheminių produktų riziką ir įsitikinti, kad darbuotojai tą informaciją suprato.

Kai kurioms pavojingoms medžiagoms galioja ypač griežtos taisyklės:

Asbestas: Darbą su asbestu ir asbesto griovimą atliekanti įmonė tam darbui turi gauti Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos leidimą. Leidimui gauti reikalingas dokumentuotas išsilavinimas ir gydytojo pažyma.

Grūdinta plastmasė: Prieš pradėdant darbą su grūdinta plastmase (pavyzdžiui sandūrų putomis, kurių sudėtyje yra izocianatų, epoksidinių klijų, epoksidinių dažų) reikia pereiti gydytojo apžiūrą ir apmokymus.

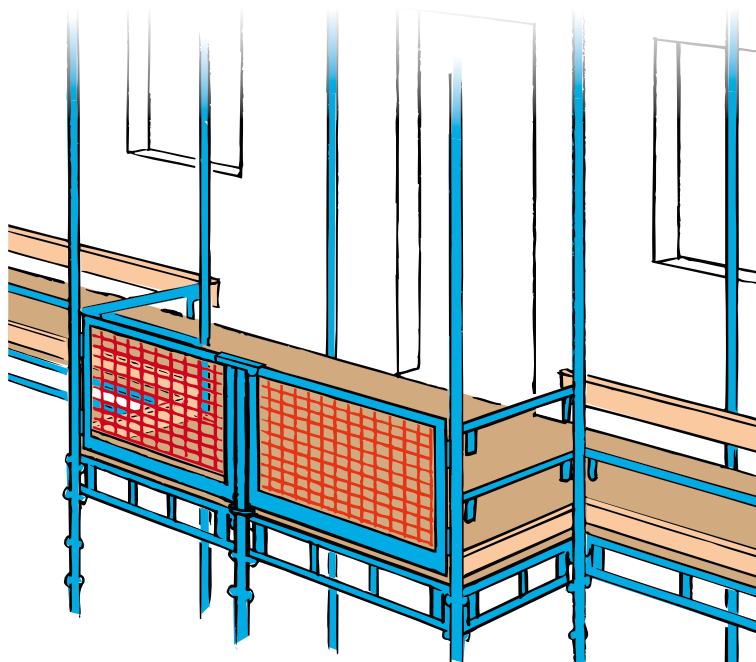
Už šių taisyklių pažeidimą yra baudžiama ir gali būti skiriama didelė bauda.

Judėjimo keliai ir transportas

Statybvietėje turi būti saugūs judėjimo keliai, pavyzdžiui, laiptai ar rampos tarp žvairių aukštų. Jei lygių skirtumas yra didesnis nei dešimt metrų, reikia keltuvo, jei darbuotojams ir taip daug reikia laiptuoti laiptais.

Statybose turi būti pakankamai saugus atstumas nuo automobilių kelių arba saugi įranga prie jų.

Transportas tarp žvairių aukštų turi vykti taip, kad nereikėtų nuimti apsauginių aptvarų ar kitos saugos įrangos. Jei tai neįmanoma, transportas turi vykti per įleidimo tiltą, krovinių angas fasaduose, rampas ar per ypatingas transporto sistemas.



Naudojimosi instrukcija kėlimo mechanizmais, mašinomis ir kai kuriais kitais produktais

Kai mašina ar kėlimo mechanizmas yra atvežamas į Švediją ar imamas Švedijoje naudoti, prie jo turi būti raštiška naudojimosi instrukcija švedų kalba. Už tai atsakingas yra tiekėjas. Tiekėju yra laikomas ir tas, kas įveža mašiną naudoti Švedijoje. Informacija apie tai, kas turi būti naudojimosi instrukcijos turinyje, yra Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos nuostatose apie mašinas.

Atvežus pastolių fabrikatus, prie jų taip pat turi būti pridėtos raštiškos instrukcijos švedų kalba, o po to jos turi būti prieinamos darbo vietoje. Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos nuostatos apie pastolius nurodo, kas turi būti instrukcijų turinyje.

Kai statybose yra naudojama mašina, kėlimo mechanizmas, pastoliai ir kt., su jais dirbančiam darbuotojui turi būti prieinamos naudojimosi instrukcijos. Instrukcijos turi būti ta kalba, kurią supranta darbuotojas.

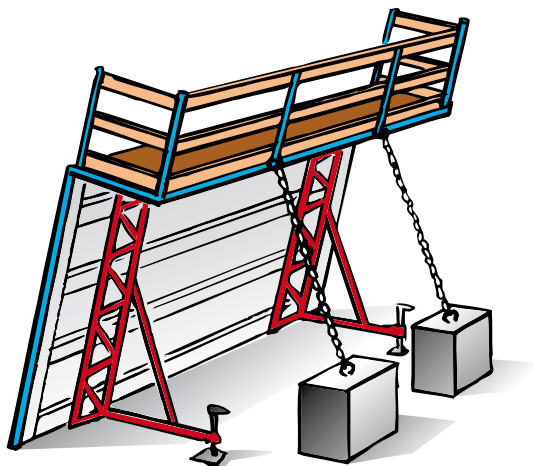
Kėlimo mechanizmų, mašinų ir tam tikrų kitų produktų CE ženklavimas, atitiktis aprobavimas ir techninė apžiūra

Nauji kėlimo mechanizmai ir naujos mašinos turi būti su CE ženklavimu, kad jas būtų galima naudoti Švedijoje. Kopėčių ir pastolių fabrikatų atitiktis, jei jie įvežami į Švediją, turi būti aprobuota (kopėčių atitiktis gali būti sertifikuota) akredituotos organizacijos.

Daugelis mašinų ir kėlimo mechanizmų reguliariai turi pereiti techninę apžiūrą, kad juos būtų galima naudoti. Jei techninė apžiūra nebuvo atlikta ir jei nurodyti trūkumai nebuvo ištaisyti, už tokių mašinų ir kėlimo mechanizmų naudojimą yra baudžiama. Techninė apžiūra turi būti atliekama pagal Švedijos taisykles.

Pagalvoti reikia ir apie tai...

Rimti nelaimingi atsitikimai gali įvykti, jei sluoksniais sudėtos statybinės medžiagos imtų slinkti, pavyzdžiui, dėl stipraus vėjo. Todėl svarbu tokias medžiagas sutvirtinti. Statybų darbuotojams kartais taip pat gali prireikti apsaugos nuo vėjo ir šalčio.



Aptverkite ir paženklinkite teritorijas, kur egzistuoja daiktų kritimo rizika. Jei ten reikia vaikščioti vis vien, reikalingas apsauginis stogas.

Planuokite žemės darbus taip, kad žemė nebūtų apkrauta daugiau nei ji pakelia. Jei to reikia, turi būti apsauga nuo įgriuvų. Patikrinkite, ar žemėje nėra laidų ir pavojingų medžiagų ir ar nėra pavojaus mašinoms įgriūti į duobę. Transporto priemonių eismas turi vykti toliau nuo šachtos.

Pravažiuojančių transporto priemonių eismas prie statybvietės sudaro riziką. Pirmiausia reikia eismą nukreipti. Dirbantys vietoje, neatskirtoje nuo eismo, turi būti apsirengę įspėjamaisiais drabužiais su atšvaitais.



Jei ištikytų nelaimė

Visi turi turėti galimybę greitai ir saugiai palikti statybvieta, pavyzdžiui, gaisro atveju. Evakuacijos kelius ir susirinkimo zonas reikia pažymėti ženklais. Evakuacijos durys turi atsidaryti į išorę, priešgaisrinės priemonės turi būti lengvai pasiekiamos.



Visada turi būti galimybė suteikti pirmąją pagalbą, turi būti ženklai, rodantys, kur yra pirmosios pagalbos patalpos ir įranga. Taip pat reikalinga lenta su greitosios pagalbos ir gelbėjimo tarnybos numeriais, darbovietės adresu ir galbūt kelio aprašymu. Pagalvokite apie tai, kad skambinantis turi mokėti susikalbėti su Švedijos gelbėjimo tarnyba. Paprastai anglų kalbą jie supranta.

Jei dingusi elektra darbe sukeltų ypatingos rizikos, turi būti avarinis apšvietimas. Tai taikoma, pavyzdžiui, darbams su statybiniais pjūklais ir pastolių statymui.

Darbo aplinkos planas

Viso objekto darbo aplinkos planas turi būti sudarytas prieš įkuriant statybvieta. Tuo pasirūpinti pirmiausia turi saugos ir sveikatos koordinatorius projekto parengiamuoju laikotarpiu. Statytojas ar jo atsakomybę perėmęs statinio statybos valdytojas taip pat yra atsakingi už tokio plano sudarymą. Darbo aplinkos planas yra skirtas naudoti per visus statybų etapus. Kai tik planas būna sudarytas, saugos ir sveikatos koordinatorius statybų laikotarpiu turi pasirūpinti, kad jis būtų prieinamas statybvietaje. Koordinatorius prireikus turi planą pritaikyti. Jei statybų darbai bus vykdomi ten, kur tuo pat metu vyks kiti darbai, į tai turi būti atsižvelgiama darbo aplinkos plane.

Planą turi sudaryti:

- Taisyklės, kurios bus taikomos statybvietėje
- Aprašymas, kaip bus organizuojamas darbo aplinkos darbas
- Aprašymas darbo aplinkos priemonių, kurios bus įgyvendintos statybų etape, kad būtų užtikrinta gera darbo aplinka. Tai be kita ko taikoma tokiems darbams:
 - darbams su kritimo iš aukštai rizika
 - žemės kasimo darbams su įgriuvų rizika
 - darbams su kai kuriomis cheminėmis arba biologinėmis medžiagomis
 - darbams prie aukštos įtampos elektros linijų
 - darbams, kuriuos atliekant gresia pavojus nuskęsti,
 - darbams šuliniuose ir tuneliuose
 - darbams, naudojant sprogstamąsias medžiagas,
 - sunkių statybos elementų montavimo darbams
 - darbams vietoje ar teritorijoje, pro kurią vyksta transporto priemonių eismas bei
 - laikančių konstrukcijų ar sveikatai pavojingų medžiagų griovimo darbams.

Išankstinis pranešimas

Statytojas prieš darbų pradžią (išskyrus mažesnės apimties darbus) Valstybinei darbo aplinkos inspekcijai (artimiausio rajono) turi pateikti išankstinį pranešimą pagal nuostatų 7 §. Statytojas taip pat turi pasirūpinti, kad pranešimo kopija būtų iškabinta statybvietėje ir kad ji būtų nuolat tikslinama.

Planavimas ir informacija

Visi darbai turi būti planuojami ir rizikos prasme įvertinami laiku, kad galėtų būti saugiai atliekami. Reikia suplanuoti vietą būdelėms, dirbtuvėms bei sandėliams, taip pat reikia suplanuoti judėjimo kelius bei transportą. Svarbu išspręsti klausimą, kokių būdu pasiekti visas darbo vietas. Darbą reikia suplanuoti taip, kad skirtingų įmonių veikla netrukdytų viena kitai tuo būdu, kad nekiltų pavojus sveikatai ar nelaimingų atsitikimų pavojus. Laiko planavimas yra ypač svarbus tuo atveju, jei darbas yra didelės apimties, o laiko statyboms yra nedaug.

Reikia pasirinkti tokią darbo įrangą ir tokius darbo metodus, kurie:

- padėtų išvengti nelaimingų atsitikimų dėl kritimų iš aukštai ir dėl įgriuvų,
- reikėtų, kad vengiama sveikatai pavojingų ir be reikalo varginančių kūno apkrovų,
- reikėtų, kad triukšmo, vibracijų, pavojingų medžiagų bei užteršto oro apsuptyje bus praleidžiama nedaug laiko.

Darbuotojai turi būti informuojami apie darbą, kokios darbo aplinkos priemonės yra įgyvendintos ir planuojamos ir kokios taisyklės galioja. Jiems gali prireikti atskiro apmokymo ar instrukcijos, jei bus naudojami nauji produktai ar darbo metodai.

Statybvietėje visą laiką vyksta greitų pasikeitimų, sukeliančių daug pavojų. Todėl yra svarbūs reguliarūs darbo saugos reidai.

Kas už ką atsakingas?

Kad statybvietėje būtų sukurta gera darbo aplinka, labai svarbus yra prevencinis darbo aplinkos darbas ir kad kiekvienas atsakingas asmuo priisiimtų atsakomybę. Be to, svarbu, kad atsakingi asmenys koordinuotų veiklą ir kad prie darbo aplinkos prisidėtų statybų darbuotojai.

Tas, kas leidžia vykdyti statybų darbus (**statytojas**), yra pirmiausia atsakingas už tai, kad į darbo aplinką būtų atsižvelgiama statybų etape ruošiant statybų projektą (planuojant ir projektuojant). Statytojas taip pat yra atsakingas už tai, kad būtų sudarytas išankstinis pranešimas, darbo aplinkos planas ir dokumentacija ir kad būtų paskirtas saugos ir sveikatos koordinatorius projekto parengiamuoju laikotarpiu.

Statytojas be to yra atsakingas už tai, kad statybos darbų atlikimas būtų koordinuojamas darbo aplinkos prasme, jis taip pat turi paskirti saugos ir sveikatos koordinatorių statybų laikotarpiu.

Kai kuriais atvejais statytojas raštiška sutartimi savo atsakomybę dėl darbo aplinkos gali perleisti statybos valdytojui, kuris atsakingas už jo valdomą statybų projekto dalį. Tai galima padaryti, jei būdamas statybos valdytoju, jis savarankiškai atsako už visą planavimą ir projektavimą ir/ar viso projekto vykdymą, pavyzdžiui, generalinės ar pilnos rangos atveju. Kai ranga yra padalinta, statytojo atsakomybės perduoti negalima.

Saugos ir sveikatos koordinatorius projekto parengiamuoju laikotarpiu koordinuoja projektavimą darbo aplinkos prasme ir pasirūpina, kad būtų sudarytas darbo aplinkos planas ir dokumentacija.

Projektuotojai (architektai, konsultantai ir kt.) taip pat yra atsakingi, savo užduoties ribose, kad būtų atsižvelgiama į darbo aplinką statybų etape ruošiant statybų projektą.

Saugos ir sveikatos koordinatorius statybų laikotarpiu koordinuoja darbus darbo aplinkos prasme, pritaiko darbo aplinkos planą prie to, kaip darbai yra vykdomi iš tikrųjų, kontroliuoja, ar darbai vykdomi teisingai darbo aplinkos prasme ir ar laikomasi darbo aplinkos plano.

Kitos įmonės bendroje darbo vietoje saugos ir sveikatos koordinatoriui statybų laikotarpiu turi pateikti duomenis apie ypatingą pavojų, kuris gali kilti dėl jų veiklos. Visi, dirbantys bendroje darbo vietoje, turi laikytis tvarkos ir saugos taisyklių, kurias išleidžia saugos ir sveikatos koordinatorius.

Kiekvienas darbdavys yra atsakingas už darbuotojų darbo aplinką pirmiausia. Darbdavys yra pilnai atsakingas už darbuotojus, nors tuo pat metu jis atsakingas, pavyzdžiui, už projektuotoją, už darbe naudojamos mašinos gamintoją, ir už saugos ir sveikatos koordinatorių.

Savarankiškai dirbantys asmenys ir asmenys, dirbantys šeimos įmonėse be samdomų darbuotojų, atlikdami statybų darbus turi laikytis tų pačių nuostatų, kurios galioja darbdaviui ir darbuotojui.

Statybininkai turi prisidėti prie darbo aplinkos, laikytis galiojančių nuostatų ir naudotis esamais saugos įrenginiais.

Saugos atstovas atstovauja darbuotojus saugos klausimais. Jei darbas kelia ūmų ir rimtą pavojų gyvybei ar sveikatai ir jei darbdavys panaikina pavojų neiškart, saugos atstovas turi teisę nutraukti darbus, kol bus gauta Valstybinės darbo aplinkos inspekcijos pozicija.

Gamintojai, importuotojai ir nuomotojai techninės įrangos yra atsakingi už tai, kad jų produktai būtų saugūs. Cheminių produktų ir kitų medžiagų gamintojų ir importuotojų atsakomybė panaši. Gamintojai, importuotojai ir nuomotojai turi pateikti reikalingą informaciją apie produktus, kad būtų taikoma prevencija sveikatos sutrikimams ir nelaimingiems atsitikimams.

Darbo aplinkos įstatyme yra ir nuostatos dėl atsakomybės asmenis, **samdančio darbo jėgą pagal sutartį, ir valdančio darbų atlikimo vietą.**



ARBETSMILJÖ
VERKET

**Additional copies of this publication
can be ordered from:**

Swedish Work Environment Authority,
publication services,
112 79 Stockholm.

Tel. +46-(0)8-730 97 00

Fax +46-(0)8-735 85 55

www.av.se

ADI 539 Lit

Our vision: Everyone wants to, and can, create a good work environment